

PRESSITEADE nr 77/24

Luxembourg, 30. aprill 2024

Euroopa Kohtu otsus kohtuasjas C-670/22 | M. N. (EncroChat)

EncroChat: Euroopa Kohus täpsustab tõendite edastamise ja kasutamise tingimusi piiriüleses kriminaalasjas

Seoses Saksamaal toimuva kriminaalmenetlusega, mis puudutab narkootiliste ainetega kaubitsemist EncroChati krüpteeritud elektroonilise suhtluse abil, täpsustab Euroopa Kohus tõendite edastamise ja kasutamise suhtes kehtivaid teatavaid tingimusi, mis tulenevad kriminaalasjades Euroopa uurimismäärust käsitlevast direktiivist.

Euroopa uurimismääruse, millega soovitakse juba teise liikmesriigi poolt kogutud andmete edastamist, võib teatavatel tingimustel teha prokurör. Sellise uurimismääruse koostamiseks ei pea olema täidetud tingimused, mis kehtivad taotlevas riigis tõendite kogumise suhtes. Puudutatud isikute põhiõiguste järgimise hilisem kohtulik kontroll peab siiski olema võimalik. Ühtlasi peab liikmesriigi poolt teise liikmesriigi territooriumil toimetatud pealtkuulamisest olema seda riiki õigeaegselt teavitatud. Kriminaalasja arutav kohtunik peab teatavatel tingimustel jätma kõrvale tõendid, kui puudutatud isikul ei olnud võimalik neid kommenteerida.

Prantsuse politseil õnnestus Madalmaade ekspertide abil ja Prantsuse kohtu loa alusel luua varjatud juurdepääs EncroChati teenust kasutavale krüpteeritud elektroonilisele suhtlusele. Seda teenust kasutati krüpteeritud mobiiltelefonides terves maailmas narkootiliste ainetega ebaseaduslikuks kauplemiseks. Europol serveri kaudu sai Saksamaa keskkriminaalpolitsei tutvuda sellisel moel kogutud EncroChati teenuse kasutajate andmetega.

Saksamaa prokuratuuri koostatud Euroopa uurimismääruste alusel andis Prantsuse kohus loa nende andmete edastamiseks ja kasutamiseks Saksamaal toimuvates kriminaalmenetlustes.

Berliini esimese astme kohus, kes ühte asja menetleb, kahtleb sellise Euroopa uurimismääruse õiguspärasuses. Seetõttu esitas ta Euroopa Kohtule rea eelotsuse küsimusi direktiivi kohta, mis käsitleb Euroopa uurimismäärust kriminaalasjades¹.

Euroopa Kohus vastas, et **Euroopa uurimismäärust, mille eesmärk on edastada juba täitva riigi** (käesoleval juhul Prantsusmaa) **pädevate asutuste valduses olevaid tõendeid, ei pea tingimata tegema kohtunik. Selle võib teha prokurör**, kui puhtalt riigisisises menetluses on tema pädevuses määrata juba kogutud tõendite edastamine.

Lisaks **kehtivad sellise uurimismääruse koostamisele samad sisulised tingimused nagu need, mida kohaldatakse sarnaste tõendite edastamise suhtes puhtalt riigisisises menetluses. Seevastu ei pea järgima samu sisulisi tingimusi kui need, mida kohaldatakse tõendite kogumise suhtes**. Asjaolu, et käesolevas asjas kogusid Prantsuse ametiasutused tõendeid Saksamaal ja sealsete ametiasutuste huvides, ei oma seejuures üldjuhul tähtsust. Siiski **peab kohus, kellele esitatakse kaebus sellise uurimismääruse peale, saama kontrollida puudutatud isikute põhiõiguste järgimist**.

Euroopa Kohus selgitas lisaks, et **lõppseadmetele varjatud juurdepääsu loomises seisnevast toimingust**, mille eesmärk on koguda internetipõhise elektroonilise side teenuse osutaja liiklus-, asukoha- ja sideandmeid, **tuleb teavitada liikmesriiki, kus asub pealtkuulatatav isik** (käesoleval juhul Saksamaa). Selle liikmesriigi pädev

ametiasutus võib seejärel teada anda, et elektroonilise side pealtkuulamist ei tohi korraldada või see tuleb lõpetada, kui see ei oleks lubatud sarnases riigisiseses menetluses. Selliste kohustuste ja õiguste eesmärk on lisaks teavitatud liikmesriigi suveräänsuse austamisele ka tagada, et kaitstakse puudutatud isikute õigusi.

Kriminaalasja arutav liikmesriigi kohtunik peab jätma kuritegude toimepanemises kahtlustatava suhtes alustatud kriminaalmenetluses kõrvale tõendid, kui puudutatud isikul ei ole olnud võimalik neid kommenteerida ning need võivad ülekaalukalt mõjutada faktiliste asjaolude hindamist.

MÄRKUS: Eelotsusetaotlus võimaldab liikmesriikide kohtutel taotleda kohtuvaidluste lahendamisel Euroopa Kohtult liidu õiguse tõlgendamist või liidu õigusakti kehtivuse üle otsustamist. Euroopa Kohus ei lahenda riigisisest kohtuvaidlust. Kohtuasja lahendamine kooskõlas Euroopa Kohtu otsusega on liikmesriikide kohtu ülesanne. Euroopa Kohtu otsus on ühtlasi siduv ka teistele liikmesriikide kohtutele, kes lahendavad sarnast probleemi.

Ajakirjandusele mõeldud mitteametlik dokument, mis ei ole Euroopa Kohtule siduv.

Otsuse [terviktekst ja kokkuvõte, juhul kui see koostatakse](#), on CURIA veebisaidil alates selle kuulutamise päevast.

Täiendavat teavet annab Gitte Stadler, ☎ (+352) 43033127

Kohtuotsuse kuulutamisest saab pildisalvestisi „[Europe by Satellite](#)“ kaudu ☎ (+32) 2 2964106

Hoiame ühendust!

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 3. aprilli 2014. aasta [direktiiv 2014/41/EL](#), mis käsitleb Euroopa uurimismäärust kriminaalasjades.